

ZPRÁVA O ČINNOSTI OBOROVÉ KOMISE ČLK PRO UROLOGII

doc. MUDr. Ivan Kawaciuk, CSc.

Urologická klinika UK 2. LF Praha a FN Motol

Vážené kolegyně a kolegové, v tomto roce končí volební období Výboru České urologické společnosti (ČUS) a tím také činnost Oborové komise České lékařské společnosti pro urologii (OKU) ve stávajícím složení. Podle stanov ČLK je sice předseda oborové komise pro příslušný obor jmenován prezidentem ČLK bez vazby na volební mechanismy v příslušné odborné společnosti, ale Výbor ČUS a plénium OKU došlo již na začátku tohoto období ke společnému závěru, že vzájemná těsná spolupráce obou vrcholných orgánů urologické obce je nezbytná a osvědčila se provázanost funkce předsedy OKU s voleným členstvím ve vedení ČUS. Nově zvolené vedení ČUS navrhne tedy prezidentovi ČLK ke jmenování také nového předsedu OKU. Tento mechanismus obsazení funkce předsedy OKU máme v úmyslu respektovat i do budoucna. Je tedy nezbytné, aby Oborová komise ČLK pro urologii alespoň stručně informovala členskou základnu o svoji tříleté činnosti, protože šlo vesměs o práci, která se dotýká ve svých důsledcích každého člena urologické obce.

Při založení OKU byli k účasti na její činnosti přizváni všichni, kdo měli o podobnou práci zájem. Takto spontánně vzniklé plénium OKU potom volilo jednotlivé vedoucí pracovních skupin. V souvislosti s vývojem problematiky byly v průběhu posledního období jednotlivé pracovní skupiny reorganizovány. Vedoucí pracovních skupin spolu s předsedou OKU tvoří Výbor OKU, rozhodující v neodkladných záležitostech, kdy není možné svolat celé plénium OKU. Celé plénium OKU se scházelo 2–4× ročně, podle četnosti aktuálních problémů vyžadujících řešení.

Pracovní skupiny OKU a jejich vedoucí

- předseda OKU – doc. MUDr. I. Kawaciuk, CSc.
- tajemník – as. MUDr. L. Hyršl
- organizace – doc. MUDr. M. Urban, CSc.
- metodika – doc. MUDr. L. Jarolím, CSc.
- kontinuální vzdělávání – doc. MUDr. F. Zátura, CSc.
- zdravotní pojišťovny – prim. MUDr. B. Šon
- ambulantní urologie – doc. MUDr. M. Hanuš, CSc.
- dětská urologie – doc. MUDr. R. Kočvara, CSc.
- informační zpravodaj – prim. MUDr. P. Verner.

Byla zrušena pracovní skupina databázi a standardních léčebných postupů a skupina pro stížnosti.

Každý problém vyžadující neodkladné řešení byl současně konzultován s prezidentem ČUS doc. MUDr. T. Hanušem, CSc.

Členové pléna OKU

MUDr. J. Černý, doc. MUDr. T. Hanuš, CSc., as. MUDr. M. Janský, prim. MUDr. O. Köhler, CSc., as. MUDr. M. Matoušková, doc. MUDr. P. Morávek, CSc., doc. MUDr. J. Novák, CSc., doc. MUDr. D. Pacík, CSc., prim. MUDr. J. Perníčka, MUDr. A. Petřík, doc. MUDr. R. Petřík, CSc., MUDr. M. Rosenberg, as. MUDr. L. Šafařík, CSc., doc. MUDr. M. Urban, CSc., prim. MUDr. V. Vomáčka.

V posledním pracovním období se podařilo výrazně zlepšit informovanost z vedení ČLK proti minulosti, kdy tato informovanost prakticky neexistovala. Členové pléna OKU byli vždy informováni o nejdůležitějších závěrech vy-

plývajících z činnosti Vědecké rady ČLK, Čestné rady ČLK, o usneseních sjezdů ČLK, výroční zprávě prezidenta ČLK a dalších důležitých materiálech z jednotlivých pracovních skupin, jako byl návrh Transformace zdravotnictví v ČR z dílny ČLK nebo návrhy jednotlivých zdravotnických zákonů předkládaných medicínské veřejnosti k diskuzi prostřednictvím ČLK. Předseda OKU se pravidelně účastnil zasedání předsedů oborových komisí ČLK. K některým konkrétním tématům byli na tato zasedání přizváni i další členové OKU. V letošním roce jedno ze zasedání pléna OKU navštívil sám prezident ČLK MUDr. D. Rath. Jeho projev a výtah z diskuze jsme publikovali na webové stránce ČUS. Šlo jistě o velmi užitečné setkání, které pomohlo objasnit postoje vedení ČLK k řadě problémů a bylo také užitečnou demonstrací jednoty urologické obce vzhledem k vedení ČLK. V řadě společností totiž došlo k určitým rozporům mezi vedením odborné společnosti a oborovou komisí ČLK, někde dokonce vzniklo několik „konkurenčních“ odborných společností v rámci jedné odbornosti a vytvoření dalších oborových komisí ČLK. Práce OKU a její spolupráce s Výborem ČUS byla hodnocena jak prezidentem ČLK, tak Vědeckou radou ČLK jako příkladná. Řešení řady otázek připravovala OKU již v předstihu a některá musela následně přizpůsobovat normám přijatým sjezdem ČLK, Vědeckou radou ČLK nebo legislativě MZ ČR. Nicméně příprava těchto řešení umožnila OKU reagovat na požadavky vedení ČLK v adekvátním čase i přes pracovní vytíženost jejích členů.

Nejdůležitější témata práce OKU

Akreditovaná pracoviště v oboru urologie

V důležitém materiálu se hledal konsenzus několik měsíců. Nakonec celé plénium OKU dospělo k definici akreditovaného pracoviště I. a II. stupně s předepsaným rozsahem léčebné péče, k nezbytnému počtu akreditovaných pracovišť zajišťujícím průchodnost celého systému postgraduálního vzdělávání a návrhem vzdělávacího specializačního programu. Některé zásady byly později vtěleny do nové „Koncepte oboru urologie“ a celý materiál ve své realizaci čeká dosud na přijetí příslušného zákona, aby mohl být v jeho intencích upraven a aplikován.

Sít' urologických pracovišť

Výbor OKU reagoval mimořádnou schůzí na návrh sítě urologických pracovišť vycházející z materiálu VZP podepsaném MUDr. Fouskovou, kde je uvedena potřeba 2 urologů na 100 000 obyvatel. Ve společném stanovisku s Výborem ČUS vyslovil Výbor OKU požadavek na zachování stávající sítě ambulantních urologických zařízení s požadavkem 3 urologů na 100 000 obyvatel. Výbory OKU a ČUS konsenzuálně požadovaly zachování ambulantní péče jak ve sféře privátní, tak nemocniční a svůj požadavek zdůvodnily regionálními poměry, potřebou zajištění některých specializovaných výkonů vázaných na drahou přístrojovou techniku, zajištěním nezbytné superkonziliární urologické péče, potřebou zajištění pohotovostních služeb a problematikou dětské urologie vázanou na specializované ambulance dětské urologie.

Povinné vybavení urologické ambulance

Plénem OKU definovalo povinné a obligatorní vybavení specializované urologické ambulance pro obory 706 (urologie) a 707 (dětská urologie). Po projednání a schválení plénem Sdružení ambulantních urologů (SAU) bylo v návrhu upřesněno povinné endoskopické vybavení a v intervalu 5 let vybavení ultrazvukovým přístrojem s příslušnými sondami (základní sonda a sonda pro „small part“) a uroflowmetrem. Zlepšováním úrovně povinného vybavení se sleduje schopnost urologických ordinací poskytovat skutečně specializovanou péči v celém základním rozsahu oboru.

Nákladovost urologické ordinace

Díky výjimečné iniciativě MUDr. Erdöse byla OKU schopna na vyžádání vedení ČLK předložit kompletně do detailu zpracovanou nákladovost urologické ordinace. Pečlivě zpracovaný počítačový program MUDr. Erdöse, který reaguje i na aktuální změny jednotlivých položek, byl hodnocen vedením ČLK velmi příznivě, ale bohužel bez zpětné odezvy ze strany ČLK, jak byl program využit při dalších jednáních na centrální úrovni a jestli vůbec.

Sestra v ambulanci urologické praxe

Na dotaz vedení ČLK, zda považuje urologická obec přítomnost sestry v urologické ordinaci za nezbytnou, odhlasovalo plénem OKU jednomyslně, že ano. Urologická praxe nemůže fungovat bez urologické sestry.

Doporučené postupy v ambulantní urologii

Jednoznačně nejrozsáhlejším projektem minulého období bylo zpracování doporučených postupů v ambulantní urologii. Projekt úspěšně realizovala iniciativní skupina urologů ze Sdružení ambulantních urologů (SAU) pod vedením doc. MUDr. M. Hanuše, CSc. Projekt prošel oponenturou celé urologické obce a byl schválen jak Výborem ČUS, tak plénem OKU. Nakonec byl po složitých jednáních s oponenturou vedoucích revizních lékařů schválen po medicínské stránce i vedením VZP s tím, že v konečné fázi nebyl akceptován ke změně ekonomických vztahů me-

zi poskytovateli urologické specializované péče a zdravotními pojišťovnami pro nejasné dopady na financování urologické péče. Nicméně už dnes se stává určitým vodítkem pro řešení komplikovanějších rozporů mezi poskytovateli péče a VZP.

Koncepce oboru urologie

Oborová komise pro urologii ČLK dodala některé podkladové materiály ze své dřívější činnosti pro přípravu nové koncepce urologie, která byla posléze zpracována skupinou urologů pod vedením prof. MUDr. J. Dvořáčka, DrSc. Koncepce oboru urologie byla projednána a schválena jak Výborem ČUS, tak také na jednání pléna OKU.

Dětská urologie

Plénem OKU projednalo návrh na přístup k nástavbové specializaci z dětské urologie. Plénem OKU nesouhlasilo s tím, aby dětská urologie byla přiznána jako nástavba i na dětskou chirurgii. Předpokladem pro tento obor je základní urologická erudice, kterou dětští chirurgové nemají. V posledních letech se dětská urologie stala v mnoha ohledech méně operativním oborem, převažuje vyčkávací postup, konzervativní či omezeně operativní postup s důrazem na funkční stránku poruch. Tento postup vyžaduje základní urologické diagnostické i terapeutické metody. Z těchto všech důvodů plénem OKU doporučilo, v souhlase se stanoviskem Výboru ČUS, katedry urologie a subkatedry dětské urologie IPVZ, aby dětská urologie zůstala nástavbovou atestací pouze na základní obor urologie tak, jak je to formulováno v dosud platném zákoně s tím, že v rámci přípravy zde bude povinný dětský chirurgický kmen.

Urogynekologické funkční licence

Plénem OKU schválilo výsledek jednání mezi pověřenými zástupci ČUS (doc. MUDr. I. Kawaciuk, CSc., doc. MUDr. F. Záfura, prim. MUDr. B. Shon, MUDr. M. Rosenberg) a ČGPS (prof. MUDr. J. Hořejší, DrSc., doc. MUDr. J. Feyeris, CSc.) o gynekologii předložených funkčních licencích pro urogynekologickou diagnostiku a urogynekologickou operativu. Podle společné dohody zástupci ČGPS místo licence pro urogynekologickou diagnostiku vypracovali nový návrh funkční licence ČLK pouze pro „Urodynamické vyšetření pro inkontinenci“ s výslovným vymezením platnosti pro gynekologii. Diagnostické urologické endoskopické výkony (cystoskopie a uretroskopie) nebyly do žádné funkční licence v urogynekologii zahrnuty. Cystoskopie byla zahrnuta pouze v licenci „Urogynekologická operativa pro gynekologii“ jako endoskopický výkon orientační, účelový a vázaný k operaci pro inkontinenci a její kód se měl přičítat ke kódu operačního výkonu. Funkční licence na urogynekologickou operativu po projednání ve Výboru ČGPS nakonec nebyla Vědecké radě ČLK vůbec předložena ke schválení.

Celoživotní vzdělávání

Systém celoživotního vzdělávání se řídí stavovským předpisem ČLK č. 16. (Podrobněji viz webová stránka Čes-

ké lékařské komory <http://www.lkcr.cz/>). Odbornost jednotlivých akcí je nyní garantována přímo akreditovanými institucemi a výjimečně Vědeckou radou ČLK. Program jednotlivých doškolovacích akcí je připravován v souladu s akcemi Výboru ČUS a IPVZ tak, aby se pokud možno jednotlivé akce termínově nepřekrývaly, i když se tomu při stále se rozšiřující nabídce nebylo možné vždy uspokojivě vyhnout. Program garantovaných akcí byl uveřejněn v časopise „Urologie pro praxi“.

Kurzy OKU

Česká lékařská komora samotná zajišťuje postgraduální doškolovací kurzy pro všechny odbornosti a také OKU měla povinnost zajistit 2–3 kurzy za rok. Kurzy byly vesměs polytematické s vysokou odbornou úrovní i velmi uspokojivou návštěvností. V pořádání těchto kurzů bude pokračovat OKU i v dalších letech. Program kurzů zajišťovaných oborovými komisemi ČLK je uveřejňován v časopise „Tempus medicorum“.

Kalkulační listy výkonů a dohodovací řízení se ZP

Pracovní skupina OKU vedená prim. MUDr. Shonem vypracovala nový kalkulační list „Miniinvasivní uretropexie“ metodou TVT. Ve schvalovacím řízení je mezioborový kalkulační list „Použití televizního řetězce při endoskopickém operačním výkonu“ připravený MUDr. A. Petříkem a připravuje se kalkulační list „Trojdimenzionální USG“ a „Brachyterapie karcinomu prostaty“. Bude upraven kalkulační list „Implantace testikulární protězy“. Pracovní skupinou dohodovacího řízení bylo odsouhlaseno navýšení P mat v kalkulačních listech endoskopických výkonů o irigační roztoky, což lze považovat za významný úspěch. V jednání pracovní skupiny je také navýšení P mat o hodnotu lubrikantu.

Kontrolní činnost OKU

Členové OKU zpracovali několik posudků pro Čestnou radu ČLK a disciplinární komisi ČLK na vyzvání Vědecké rady ČLK. Vesměs šlo o stížnosti na lékaře urology nebo dokonce o posudky vyžádané na ČLK policií ČR před trestním stíháním lékařů. Zatím jenom v jednom případě musela komise odborníků OKU konstatovat, že šlo skutečně o postupy hrubě porušující „lex artis“ nebo o podvod a doporučila projednání celé věci disciplinární komisí s návrhem na odebrání licence pro obor urologie.

Oborová komise neudělila žádnou výjimku z podmínek udělení licence pro obor urologie (v souhlasu s jednomysl-

ným hlasováním pléna OKU o této otázce). Lékař žádající o tuto výjimku si nakonec ve svém věku (přes 70 let) doplnil specializační zkoušku a podmínky udělení licence (spolu s předchozí samostatnou praxí v oboru) tím splnil.

Spolupráce s Výborem ČUS

Určitým problémem ve fungování oborových komisí ČLK a výborů odborných společností ČSJEP jsou stále ne zcela ujasněné kompetence těchto orgánů a jejich návaznost na orgány státní správy, které se jednou při žádosti a stanovisko obrací na výbory odborných společností a podruhé v obdobném problému na oborové komise ČLK. Na druhou stranu je všem zúčastněným stále jasnější, že ze zákona je partnerem pro jednání orgánů státní správy s lékařským stavem především Česká lékařská komora. Vedení ČLK si také stále více uvědomuje svoji odpovědnost za úroveň lékařské odborné péče u nás a stále častěji využívá mechanismů vyplývajících ze stavovských předpisů k ovlivňování této úrovně. Urologická obec v této době neujasněných kompetencí našla jedinou možnou cestu vzájemné úzké spolupráce mezi Výborem ČUS a OKU, kdy řadu dokumentů projednávala současně nebo v těsné následnosti a dokumenty byly podepisovány jak prezidentem ČUS, tak předsedou OKU.

Chtěl bych v této závěrečné zprávě poděkovat všem členům Výboru ČUS a zejména prezidentovi ČUS doc. MUDr. T. Hanušovi, CSc. za skvělou spolupráci a příkladně vstřícné postoje, které umožnily zaujmout k aktuálním otázkám a problémům konsenzuální postoj celé urologické obce.

Do budoucna je na práci Oborové komise ČLK pro urologii stále jistě co zlepšovat. Především je třeba zlepšit informovanost celé členské základny o činnosti OKU. Zápis zasedání pléna OKU musí být včas na webové stránce ČUS, včas musí být publikován plán jednotlivých akcí celoživotního vzdělávání, termíny plén OKU s jejich programem atd. Vítáme nabídku využívat pro zlepšení informovanosti urologů časopis „Urologie pro praxi“. Na webové stránce ČUS by měli být urologové také informováni o aktuálních otázkách předložených vedením ČLK k posouzení vedení OKU, aby měli možnost se k nim v diskuzi eventuálně sami vyjádřit. Doufáme, že webové stránky ČUS budou v dohledné době také odpovídajícím způsobem fungovat na stále adrese. Bylo by jistě žádoucí, aby se do práce v OKU zapojili také urologové mladší generace, abychom my starší mohli přispívat k řešení naléhavých problémů spíše radou než každodenním „nasazením v první linii“.